

- reportasjeleder: Jon Magne Lund
- kulturredaktør: Olav Egil Aune
- kultur@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 389
- flere nyheter på vl.no/kultur

kultur

OPERAENTUSIASME

■ Da Operaen åpnet billettsalget for neste sesong den 23 mai, sto flere enn 200 mennesker i kø, og i løpet av dagen var det registrert over 50.000 anrop til billettelefonen. 18.000 billetter til en verdi av åtte millioner kroner ble solgt fra salget åpnet kl. 09 til kl. 18. Dette er en fordobling fra fjoråret, som var et rekordår. *Aida*, *Tryllefløyten*, *Nøtteknekkeren*, *Svanesjøen* og *La Bohème* er noen av oppsetningene det har vært størst interesse for. **Vårt Land**

Svisker og pling-plong

Kjersti Juul

kjersti.juul@vl.no

22 310 310

Av og til faller samtidsmusiker Peter Herresthal for fristelsen til å spille noe skikkelig svulstig.

– Han spiller som om det gjelder livet. Og det gjør det jo også, sa Arne Nordheim.

Den gamle mester hadde hørt Peter Herresthal spille fiolin, og var over seg av begeistring. Nettopp slik ville han bli fortolket. Den unge fiolinisten gnutket og gned så klingende atonalt, så rastløst energisk og så presist eksplosivt at det bare var å bøye seg i støvet for en kommende samtidsvirtuos.

Siden har Peter Herresthal spilt inn samtlige av Nordheims verker, bestilt og utfremført en rekke norske samtidskomponister, og håvet inn priser og hedersbetegnelser. Med CD-en *Catch Light* samles nå flere av verkene han har gjort over en periode på 17 år.

Energi. – Å spille samtidsmusikk krever at man må gi absolutt alt. Det er veldig eksplosivt, sier Herresthal og nevner Jon Øivind Ness' komposisjon *Mad Cap Tootling*, som er skrevet som en protest mot Irak-krigen, som et energifullt eksempel på plata.

– På hvilken måte skiller samtidsmusikere seg fra andre musikere?

– Med samtidsmusikk må du legge ned mye arbeid på å

«Jeg synes selv det er tøft å skulle lytte til en hardcore samtidskoncert»

Peter Herresthal

PETER HERRESTHAL

Født 1970

Anerkjent som en briljant fortolker av samtidsmusikk for fiolin, og vært solist ved en rekke orkestre

Jobber også som professor ved Norges musikkhøgskole og gjesteprofessor ved Royal College of Music London

Aktuell med CD-en *Catch Light*

Medvirker under Festspillene i Bergen, som solist i «Ørets teater» i Grieghallen på torsdag og som kurator for konsertserien «Norske nedslag» som blant annet spilles i Harald Sæveruds hjem.

nullstille deg, være uselvisk og ikke ta med deg gamle vaner fra gammelt repertoar. Ofte kan utøverne ha mer makt enn komponisten gjennom en profilert utøverkarriere. Hvis en berømt musiker bestiller et verk, kan det være vanskelig for en komponist å si nei. Ofte spilles jo et samtidswerk kun én gang, påpeker Herresthal.

Hardcore. Selv trenger han ikke å bekymre seg over at samtidsmusikken ofte oppfattes som vanskelig tilgjengelig. Gjennom å opptre på festivaler og med orkestre over hele verden treffer han alltid et publikum som er interessert, som ser på det som mer enn «pling-plong».

– *Må publikum leres opp i å like det?*

– Ja det tror jeg. Jeg synes selv det er tøft å skulle lytte til en hardcore samtidskoncert. Det jeg liker best er å komme inn som solist og spille et lite stykke samtidsmusikk som del av en stor og variert konsert.

I morgen legger han sin mange millioner kroner fiolin under haken under Festspillene i Bergen. At samtiden ikke alltid fordrer en tradisjonell setting, blir tydelig i det salen skal dekkes med gress. For hvor nær er

– Jeg synes selv det er tøft å skulle lytte til en hardcore samtidskoncert, sier Peter Herresthal som nå er aktuell med samtidsplata *Catch Light*.

Foto: Lars O. Flydal

naturens lyd den komponerte og improviserte musikken? I samarbeid med komponist Henrik Hellstenius har Herresthal forsøkt å eksperimentere med klanger som finnes i naturen.

– Som samtidsmusiker må jeg hele tiden tilnærme meg instrumentet på nye måter i møte med komponisten. Mens han har masse ideer, blir jeg en håndverker, men samtidig også en medkomponist. Kunsten er

å fylle ut med musikk, slik at det ikke bare blir effekter, forteller Herresthal.

Myker opp. Å improvisere over bølgefylden som dannes i det klinkekuler ruller over en bassstromme, eller la fiolinbuen forme seg etter lyden av pingpongballer som slippes i et glass, er ikke uvanlig kost for samtids-solisten.

– *Blir du aldri fristet til å smelle*

til med noe smektende melodiøst?

– Jo, det hender. Jeg er veldig for å blande. Blir Nordheim for røff, kan konserten mykes opp med et kjent Grieg-verk. Jeg setter mer enn gjerne svisker opp mot samtiden, for å gjøre det tilgjengelig, smiler fiolinisten.

Provosert. En sentral del av samarbeidet med ulike komponister, er utprøvingen av klanglige effekter. Mens komponisten

NYSKAPENDE ORGEL

■ **Franz Listzt** og **Jehan Alain** – to komponister som på hvert sitt vis var nyskapende i bruk av orgelet – kan høres når Fagerborg kirke inviterer til orgelkonsert. Førstnevnte tar i bruk orgelet som om det var et stort symfoniokester i *Fantasi og fuge over «Ad nos»*, mens Alain improviserer over gregorianske melodier. Alt fremføres av orgelsolist **Ian Richards** i Fagerborg kirke fredag 27. mai kl. 19.00.

Vårt Land

AUSTEN-MANUS SELGES

■ Det eneste **Jane Austen**-manuskriptet som fortsatt finnes i privat eie skal under hammeren til sommeren. 14. juni selges det i regi av auksjonshuset Sotheby's. Det er ventet at manuset vil bringe inn noe mellom 2 og 3 millioner kroner, melder Reuters. Det er den ufullførte romanen *The Watsons* som skal selges. Den ble aldri publisert i løpet av Austens levetid. Jane Austen er mest kjent for romanene *Fornuft og følelser* samt *Stolthet og fordom*. ©NTB

I MORGEN KAN DU...

... ta turen til Sofienbergparken i Oslo. Bak en gammel, veltet trestamme nederst i parken, finnes nemlig en magisk dør, og bak den magiske døren finnes en hemmelig, fargerik verden. Med «Sofie i Wonderland» inviterer Rom for Dans og Skolen for Samtidsdans til en forestilling som får fart på fantasien. Dansen byr på morsomme skikkelser og rare karakterer i en eventyrverden som passer for barn over fire år. Rekker du ikke premieren i morgen, har du fortsatt sjansen fram til 9 juni. Teltet i Sofienbergparken kl 19.00. KJERSTI JUUL

kommer med skriftlige skildringer av lydbildet og enkeltfraser, gir Herresthal forslag til gjennomføringen av disse. Slik oppstår lyden av dyr og fugler i Brasils jungel, natur i norske høyfjell og menneskers oppvåkning i en liten fiskerlandsby. Å være nøye med noteringen, er blant Herresthals kjeppheter.

– Det kan fort bli stor avstand mellom notene og det klingende resultatet i samtidsmusikk. Det provoserer meg. Da kan jo egentlig ikke verket spilles av noen andre enn deg selv, på-

«Med samtidsmusikk må du legge ned mye arbeid på å nullstille deg, være uselvisk og ikke ta med deg gamle vaner fra gammelt repertoar»

Peter Herresthal

peker Herresthal som mener ny musikk krever evnen til å holde balansen mellom å være tyde-

lig i notematerialet, og samtidig la det skje noe i møtet med musikeren.

– Notene er et kart, men det blir kjedelig hvis man ikke skal få lov til å uttrykke seg.

– Og hva ønsker du å uttrykke? Samtidsmusikeren ser med ett litt usikker ut.

– Jeg har ingen klar plan, men vil være et medium for komponistene jeg jobber med. Jeg vet at plata krever noen gjennomlyttinger. Det er ikke noe du setter på mens du vasker opp, smiler Peter Herresthal.

Nytt og nært

■ Anmeldt av **Lars Flydal**

lars.flydal@vl.no

22 310 414

Peter Herresthal har en svært viktig rolle når det gjelder norsk samtidsmusikk. Den har nokså trange kår, eller rettere sagt; det er ikke lett å fylle konsertsaler med program av Hellstenius, Asheim, Ness og Kverndokk. Selv om fremveksten av musikk fra disse fire og mange andre gir et både omfangsrikt og interessant utvalg av norsk kunstmusikk, er arenaene de inntar fortsatt få. Men de utgjør en større plass på konsertplakatene nå enn for bare ti år tilbake.

Bestiller. Det er nesten utelukkende slik musikk Peter Herresthal befatter seg med. Ja, i så sterk grad at han stadig får verk skrevet til seg, eller han bestiller fra sin generasjons komponister. Han har

CD KLASSISK

Peter Herresthal, fiolin

Catch light

Peter Kates, perkusjon, Oslo-filharmonien, dirigent Rolf Gupta, Bergen filharmoniske orkester, dirigent Peter Szilvay og Bit20 Ensemble, dirigent Pierre-Andre Valade.

Verk av Jon Øivind Ness, Henrik Hellstenius, Gisle Kverndokk og Nils Henrik Asheim.

Aurora ACD 5066/
Musikkoperatørene

Herresthal gjør sitt for at dette skal kile i øregangene, selv om utgangspunktet for det kan synes umulig.

«Komponistene vegrer seg ikke for å gå til yttergrensene for hva en fiolin kan skape av lyd og klanger»

skape av lyd og klanger. Og her har de altså en solist som hjelper dem med å nå frem til lytteren. Han gjør sitt for at dette skal kile i øregangene, selv om utgangspunktet for det kan synes umulig.

Stemming. Kverndokks *Initiation* er det lettest tilgjengelige – med sin lyriske, dvelende linjer som lar stemmingen få lov til å sette seg.

Næss' insisterende rytmikk er mer abrupt, eksplosiv og oppmerksomhetskrevende i verket *Mad cap tootling*.

By the voice a faint light is shed av Henrik Hellstenius er mer rastløst søkende, i samspill med et mindre ensemble blir samspillet tydelig og nært, i en mer kammermusikalsk ramme.

Asheims tittelverk *Catch light* har perkusjonisten Peter Kates som medsolist til fiolinen, de to solistene skaper et utrolig dynamisk og virtuost samspill – før alt slutter i avklart ro.

spilt inn Arne Nordheims fiolinmusikk komplett, og han er etterspurt som solist når nye fiolinkonsserter står på programmet. Snart skal han gjøre innspillinger av fiolinkonsserter av Lutoslawski, Ades og Dutilleux.

Det er innsikten i selve musikkformen som gir ham evnen til å tydeliggjøre, nærmest gestalte, de utrolig vidtfavnende uttrykkene som disse fire komponistene legger til soloinstrumentet. De vegrer seg nemlig ikke for å gå til yttergrensene for hva en fiolin kan